

Paweł A. Trzos (2012). *Codziennosc we wczesnej edukacji muzycznej*. Bydgoszcz: Wyd. UKW, ss. 244

Zapoznanie się z życiem codziennym człowieka, zrozumienie jego złożoności jest w pewnym sensie rzeczą niezwykłą, pojawia się jednak niezmiernie trudność, gdyż historia każdego jest niepowtarzalna i nie podlega żadnym kryteriom czy ramom, w które można by ją ująć. W całokształt życia codziennego, w tym sytuacji, które dotyczą zwłaszcza współczesnego nauczyciela, wpisują się również liczne przemiany XX i XXI wieku (Łukasik, 2013).

Ogólna wiedza osobista porządkuje doświadczenia nauczycieli muzyki powstałe na podstawie doświadczeń i utrwalonych ich interpretacji w bezpośrednim odniesieniu do konkretnych sytuacji. Takie epizodyczne formy gromadzenia faktów wiedzy powyżej tworzenia subiektywnych znaczeń mają szczególne znaczenie jako pierwszoplanowa forma nadawania sensu ludzkiemu doświadczeniu (Trzos, 2014).

Nakreślony powyżej zakres pojęciowy przedstawia Paweł A. Trzos w monografii *Codziennosc we wczesnej edukacji muzycznej*. Dla Autora istotny okazuje się aspekt społecznej adekwatności praktyk wczesnej edukacji muzycznej. Wyłania się bowiem pogląd do stosowania przez nauczycieli oprócz tradycyjnych zespołów praktyk edukacyjnych skłonności do konstruktywistycznej edukacji, gdzie transmitowanie obiektywnej wiedzy staje się niewystarczające. Jednym z obszarów, jakim możemy wypełnić praktykę edukacji muzycznej dziecka, staje się konstrukt *teorii uczenia się muzyki Edwina E. Gordona*. Niezwykle ważna staje się kwestia prenatalnego oraz rodzinnego etapu rozwoju dziecka. Osobista argumentacja nauczycieli skłania się do refleksji nad tym, co powinno ulec zmianie, a co mogłoby stać się formą rozwoju w codziennej edukacji muzycznej dziecka. Subiektywny obraz poglądowości nauczycieli staje się fundamentem dociekań. Szczególnie ważne okazują się obszary, w których artykułowane są przez nich oczekiwania, potrzeby oraz gotowość do wprowadzania zmian w codziennej praktyce.

W skład monografii wchodzi siedem rozdziałów, które zajmują się problematyką życia codziennego nauczyciela muzyki wczesnej edukacji, zwłaszcza jego subiektywizm w praktyce edukacyjnej. Autor znajduje również miejsce dla *teorii Edwina E. Gordona* oraz zakorzenionej w niej *audiacji*.

W rozdziale pierwszym *Nauczyciel muzyki wobec codzienności* w sposób szczególny została uwypuklona konceptualizacja i interpretacja takich pojęć, jak „wiedza potoczna” czy „wiedza dnia codziennego” w odniesieniu do działalności nauczyciela muzyki we wczesnej edukacji dziecka. Posługiwanie się przez nauczyciela tego typu wiedzą zostało przez Autora sprowadzone za Cliffordem Geertzem do stwierdzenia, że nauczycielem staje się samo życie. Szczególne miejsce zajmuje zatem kategoria pojęcia *potoczność*. Odmiennym spojrzeniem może okazać się również refleksja studentów jako kandydatów na nauczycieli muzyki w postrzeganiu warunków

i sytuacji edukacyjnej. Autor szczególnie podkreśla, że zadaniowość wychowania ujmowana jako codzienność pracy nauczyciela muzyki może odślaniać wiele trudności i zmuszać do weryfikowania skuteczności „technik” zmiany rzeczywistości.

Rozdział drugi *Interpretatywizm w badaniu wczesnej edukacji muzycznej*. Problem, jaki pojawia się w tym kontekście, dotyczy warunków pozyskiwania danych, które umożliwiłyby rozpoznanie konstruktów wiedzy osobistej nauczycieli wczesnej edukacji muzycznej w kategoriach możliwego wyjaśnienia ich działania w odniesieniu do praktyki edukacyjnej. Autor przywołuje pojęcie „wiedzy osobistej” definiowanej w różnych aspektach oraz poszukuje nowych koncepcji edukacji muzycznej w ujęciu heterogeniczności dyskursu. Zwraca uwagę na szczególnie problem ogniskujący na koncepcyjne spory dotyczące zastosowań teorii Edwina E. Gordona w polskiej praktyce edukacyjnej, a reinterpretacja warunków nauczania muzyki wymagałaby rekonceptualizacji pojęć muzycznych, w tym kategorii myślenia muzycznego audiacji. Szczególnie ważny staje się jednak fakt, w którym Autor ujmuje powiązanie interakcji nauczyciela i ucznia jako uwarunkowanie rozwoju twórczych aktywności dziecka, gdzie osobista wiedza nauczyciela muzyki determinuje praktykę, a zatem i jego działania.

W rozdziale trzecim *Audiacja w codziennej aktywności muzycznej dziecka* Autor stwierdza, że teoria Edwina E. Gordona trwale wpisuje się we współczesny dyskurs edukacyjny, a jego dalsze rozważania koncentrują się na refleksji dotyczącej codzienności rozwoju audiacji. Autor rozważa kontekst krytycznego myślenia jako (re)interpretacji znaczeń muzycznych w procesie edukacji muzycznej ucznia. Przywołuje słowa Edwina E. Gordona, który dostrzega trudności w uwzględnianiu nowych znaczeń i pojęć w praktyce nauczycieli, z powodu weryfikacji ich sądów oraz opinii. Samo pojęcie audiacji jako procesu myślenia zajmuje szczególne miejsce w kategorii inkulturacji. Dziecko, przychodząc na świat, już od samego początku swojego istnienia ma kontakt z dźwiękami, można zauważyć jego reakcję na rytm, barwę, dynamikę czy przebieg czasowy. Każde otoczenie może dostarczyć dziecku wielu bodźców akustycznych. Środowisko rodzinne staje się pierwszym miejscem kontaktu dziecka z muzyką (Kowalczyk, 1998). W tym kontekście ważne jest dostosowanie działań nauczyciela do naturalnego potencjału predyspozycji muzycznych ucznia.

Rozdział czwarty *Teoria Edwina E. Gordona w praktyce edukacyjnej nauczycieli* opiera się w całości na refleksji dotyczącej ujmowania powyższej koncepcji w codziennej edukacji muzycznej dziecka. Autor zwraca uwagę na: preferencję brzmień instrumentów muzycznych, zdolności muzyczne jako zdolności audiacyjne oraz osiągnięcia muzyczne dziecka i ich kontekst dotyczący rozwoju audiacji. Szczególną uwagę zwraca także ujęcie *teorii Edwina E. Gordona* jako trudności aplikowania czy recepcji jej wybranych elementów w polskich realiach szkół, gdzie podstawą jest zasób codziennych doświadczeń edukacji oraz ukształtowanych na ich postawie pedagogii.

Rozdział piąty *Podstawy metodologiczne badań własnych*. Badania Autora koncentrują się wokół konstrukcji wiedzy potocznej nauczycieli edukacji muzycznej oraz przygotowujących się do tego zawodu studentów. Rozwinięto również myśl o badaniach nad potocznym myśleniem nauczycieli o podstawach edukacji muzycznej dziecka w odniesieniu do możliwości wdrożenia wybranych elementów teorii uczenia się muzyki E.E. Gordona w utrwalanych codzienną praktyką przyzwyczajeniach. W rozdziale zostają również nakreślone problemy ba-

dawcze, zmienne i wskaźniki, metody, techniki, narzędzia oraz teren badań. Celem badań było poznanie specyfiki myślenia nauczycieli i studentów o codziennym i naturalnym rozwijaniu audiacji w kontekście ich wiedzy osobistej o edukacji muzycznej dziecka.

W kolejnym rozdziale *Edukacja muzyczna w perspektywie nauczycieli i studentów* zostały ukazane wyniki dotyczące szczegółowych problemów opisanych powyżej badań. Autor ukazuje wnioski w obrębie takich zagadnień, jak: postrzeganie codziennej praktyki edukacji muzycznej przez nauczycieli oraz studentów, aspekty potocznych reprezentacji nauczycieli mogących świadczyć o preferowanym przez nich modelu szkolnej edukacji muzycznej, obraz idealnego ucznia oraz czy wywody, argumentacje lub stereotypy, których na co dzień doświadczają studenci i nauczyciele muzyki, mogą mieć wpływ na rozumienie podstaw edukacji muzycznej. Autor w sposób szczegółowy dostarcza wyników z badań, koncentrując się na każdym z wymienionych aspektów.

Rozdział siódmy *Audiacja w narracjach nauczycieli* jest kontynuacją rozważań dalszych szczegółowych problemów badawczych badań prowadzonych przez Autora. Na uwagę zasługują przytoczone w tym miejscu wypowiedzi nauczycieli. Refleksje zostały podjęte m.in. w kwestiach: od biografii do wiedzy osobistej, myślenie muzyczne w wypowiedziach nauczycieli, postrzeganie przez nauczycieli własnej roli w społecznej praktyce edukacji muzycznej czy bardzo ważny aspekt w kontekście omawianej literatury – codzienność praktyki nauczyciela, gdzie Autor szukał odpowiedzi na pytanie o nastawienie nauczycieli muzyki do autoewaluacji, samodoskonalenia i reinterpretacji bieżących doświadczeń zawodowych.

Autor podejmuje próby dotarcia jak najgłębiej w doświadczenia życia codziennego nauczyciela muzyki. Porusza kwestię subiektywizmu, którego aspekty mogą stać się ważne zwłaszcza w oczach początkujących dydaktyków, którzy dopiero stykają się z nową rzeczywistością. W znaczny sposób uwidoczniła się również teoria *Edwina E. Gordona*. Autor zwraca uwagę na próby zmierzania się z aplikowaniem niektórych treści przywołanej teorii w ogólnokształcącej praktyce edukacyjnej. Wszystkie aspekty poruszane w pracy wydają się bardzo istotne zwłaszcza we wczesnej edukacji dziecka, jak i w pierwszych latach jego życia, podczas inkulturacyjnej. W monografii możemy znaleźć odpowiedź na pytanie dotyczące codziennej praktyki edukacyjnej nauczyciela muzyki, która okazuje się niezwykle ważna, ponieważ wszystkie doświadczenia tworzą stan wiedzy potocznej.

Hanna Jarmolińska

Bibliografia

- Kowalczyk J. (1998). *Czynniki wpływające na kształtowanie kultury muzycznej uczniów – tradycje i współczesność*. W: L. Marzewski, *Edukacja muzyczna dzieci i młodzieży z uwzględnieniem specyfiki regionu*. Olsztyn: Wyd. WSP.
- Łukasik J.M. (2013). *Doświadczenie życia codziennego narracje nauczycielek na przełomie życia*. Kraków: Wyd. Impuls.
- Trzos P.A. (2014). *Społeczno-kulturowe wymiary wczesnej edukacji muzycznej*. W: A. Michalski, *Wokół teoretycznych podstaw kształcenia muzycznego*. Gdańsk: Wyd. Athenae Gedanenses.